

અમદાવાદના મહે. એડી. ચીફ મેટ્રોપોલીટન મેજીસ્ટ્રેટ સાહેબની કોર્ટ નં.૭
સમક્ષ.

ફોજદારી કેસ નં- ૪૭૪૦૫/૧૮.

આંક-૫

ફરીયાદી : નામદાર સરકાર
વિરુદ્ધ

આરોપી : દિપક બાબુભાઈ સોની, ઉવ.પુખ્ત.
રહેવાસી: ભવાનીનગર, હરીભાઈ મારવાડીના
મકાનમાં, અમરાઈવાડી, અમદાવાદ.

ગુન્હો : ઈ.પી.કોડની કલમ - ૧૮૮ મુજબનો

ઠરાવ

(૧) ફરીયાદપક્ષના કેસની ટૂંકમાં હકીકત એવી છે કે, આ કામના આરોપીએ તા. ૨૦/૨/૧૮ના કલાક: ૨૦/૨૦ વાગે અમરાઈવાડી હાટકેશ્વર એ.એમ.ટી.એસ. બસ સ્ટેન્ડ આગળ જાહેર રોડ ઉપર પોતાના કબજાની ઓટો રીક્ષા ટ્રાફીકને અડચણરૂપ નો પાર્કીંગ ઝોનમાં ઉભી કરી, મે. પોલીસ કમિશનર શ્રી, અમદાવાદ શહેરના જાહેરનામાનો ભંગ કરી પકડાઈ જઈ, ઈ.પી.કોડની કલમ: -૧૮૮ હેઠળનો શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યાની ફરીયાદ અન્વયે ગુનો નોંધી, ગુના અંગેનું તહોમતનામું રજુ કરવામાં આવેલ છે. ત.ક.અએ રજુ કરેલ ચાર્જશીટ આધારે આરોપી વિરુદ્ધ સદર ગુન્હાના સમન્સ કાઢવા હુકમ કરેલો છે. પરંતુ આ કામે આરોપીની પ્લી આંક-૨થી લીધા બાદ, ફરીયાદપક્ષે આંક-૩ થી ફરીયાદી શીવાભાઈ હુરાભાઈની જુબાની લઈ આંક-૪ થી ફરીયાદ રજૂ કરેલ છે, પરંતુ, આરોપી તર્ફે આ કામના ફરીયાદી કે પોલીસ અધિકારીએ ફરીયાદ દાખલ કરતા પહેલા ના.કોર્ટની પરવાનગી લીધેલ ન હોય, જેથી અત્રેની કોર્ટ ધ્વારા ફિ.પ્રો.કોડની કલમ-૧૮૫(૧)એની જોગવાઈનો હાલના કેસમાં ભંગ થતો હોવાનું જણાતા, આરોપીની અરજી મંજૂર કરી ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો બંધ કરી, નીચે મુજબના મુદદા હેઠળ હાલના આખરી હુકમ માટે રાખવામાં આવેલ છે.

મુદદો

- ૧). શું ફરીયાદપક્ષનો કેસ ટકવાપાત્ર છે કે, ક્રિ.પ્રો.કોડની કલમ-૧૯૫ (૧) મુજબ રદ થવાને પાત્ર છે ?
- ૨). શું હુકમ ?

(૨) ઉપરોક્ત મુદદાઓ પરત્વેનો મારો નિર્ણય તેના કારણો સહિત નીચે મુજબનો છે.

- ૧). નકારાત્મક
- ૨). આખરી હુકમ મુજબ

કારણો

(૩) મુદદા નં.૧:- હાલનો કેસ આરોપી વિરુદ્ધ ફરીયાદી પોલીસ કર્મચારીએ આપેલ ફરીયાદના આધારે ઈ.પી.કોડની કલમ-૧૮૮ મુજબનો ગુનો દાખલ કરી ચાર્જશીટ કરતા દાખલ કરાયેલ, હાલના કેસમાં પોલીસ રીપોર્ટ આધારે કોગ્નિઝન્સ લઈને સમન્સ કાઢવાનો નિર્ણય કરેલો છે. પરંતુ આ કામે ફરીયાદી અને તપાસ કરનાર અમલદારે સોગંદ પરની જુબાનીમાં આ બનાવવાળી હકીકતોને સમર્થન આપી, તે મુજબ આરોપી વિરુદ્ધ હાલના ગુના અંગેની ફરીયાદ દાખલ કરી તપાસના અંતે ચાર્જશીટ રજૂ કર્યાનું જણાવેલ છે, પરંતુ તેઓએ આરોપી તરફની ઉત્તરમાં કબૂલ રાખેલ છે કે, તેઓએ હાલની ફરીયાદ કે ચાર્જશીટ અંગે ક્રિ મીનલ પ્રોસીઝર કોડની કલમ-૧૯૫ મુજબની કોઈ પરવાનગી ના.કોર્ટ પાસેથી લીધેલ નથી. આ સંજોગોમાં હવે પ્રશ્ન એ ઉપસ્થિત થાય છે કે, ઈ.પી.કોડની કલમ:૧૮૮ મુજબના શિક્ષા પાત્ર ગુના અંગે અદાલત પોલીસ રીપોર્ટ આધારે કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે ? આ બાબતે ક્રિ.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૫(૧) ની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેવી જરૂરી જણાય છે. ક્રિ.પ્રો.કોડનીકલ:૧૯૦ મુજબ અદાલત પોલીસ રીપોર્ટ આધારે કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે, પરંતુ કેટલીક એવી બાબતોને અપવાદમાં મુકવામાં આવેલી છે. ક્રિ.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૫ થી ૧૯૮ ની જોગવાઈઓ જોવામાં આવે તો અદાલતને કેટલીક બાબતમાં પોતાની સમક્ષ લેખિત ફરીયાદ આપવામાં આવી ન હોય ત્યાં સુધી કોગ્નિઝન્સ લેવા ઉપર પ્રતિબંધ ફરમાવવામાં આવેલો છે. ક્રિ.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૫(૧) (એ)નું પૃથ્થકરણ કરવામાં આવે તો ઈ.પી.કોડની કલમ: ૧૭૨ થી ૧૮૮ ના ગુન્હા સંબંધે ફરીયાદીએ નામદાર કોર્ટમાં જાતે ફરીયાદ

દાખલ કરવી પડે. જો આવી ફરીયાદ અદાલતમાં આવા રાજ્ય સેવકે આપેલી ન હોય તો અદાલત કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે નહીં. નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧૯૯૭(૨) જી.એલ.એચ.પેજ ૩૪૯ ઉપર રીપોર્ટ થયેલા નિર્મળાબેન અરવિંદભાઈ વિરૂદ્ધ કલાપતીબેન નટવરલાલના કેસમાં નિર્ણય કરવામાં આવેલો છે કે, ક્રી.પ્રો.કોડની કલમ:૧૯૫ (૧) ની જોગવાઈઓ મુજબ તે જોગવાઈઓમાં દર્શાવેલ ગુન્હા સંબંધે જો અદાલતમાં ફરીયાદ આપવામાં આવી ન હોય તો અદાલતને કોગ્નિઝન્સ લેવા ઉપર પ્રતિબંધ ફરમાવવામાં આવેલો છે. અને જો આવા ગુન્હાઓ સંબંધે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવેલી હોય તો પણ આવા ચાર્જશીટ આધારે અદાલત કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે નહીં અને પોલીસ પણ આવા ગુન્હાઓ સંબંધે કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે નહીં અને એફ.આઈ.આર.નોંધીને ચાર્જશીટ કરી શકે નહીં, અને જો ચાર્જશીટ આપવામાં આવી હોય તો તેનું મુલ્ય "પીસ ઓફ પેપર" ગણાય. હાલના આ પ્રસ્તુત કેસમાં પણ આરોપીઓ વિરૂદ્ધ ઈ.પી.કોડની કલમ: ૧૮૮ ના ગુના સંબંધે ચાર્જશીટ કરવા માટે કોઈ પોલીસને કોઈજ અધિકાર પહોંચતા નથી. આ ઉપરાંત નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧૯૯૭(૩) જી.એલ.આર. પેજ ૨૫૦૧ ઉપર રીપોર્ટ થયેલા નીતેશચંદ્ર મણીલાલ વિરૂદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાતના કેસમાં પણ નિર્ણય કરવામાં આવેલો છે કે, જ્યાં સુધી ક્રી.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૫ માં જોગવાઈ કરેલા ગુન્હાઓ સંબંધે અદાલતમાં લેખિત ફરીયાદ આપવામાં આવી ન હોય ત્યાં સુધી અદાલત કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે નહીં. આવા ગુન્હાઓ સંબંધે પોલીસને ગુન્હો દાખલ કરવા માટે પણ અધિકાર પહોંચતો નથી, અને તપાસ કરવાની પણ હકુમત નથી. હાલના આ પ્રસ્તુત કેસમાં પોલીસે જે ચાર્જશીટ કરેલી છે તે માત્ર " પીસ ઓફ પેપર" જ ગણાય. પોલીસ ચાર્જશીટ આધારે અદાલત કોગ્નિઝન્સ થઈ શકે નહીં. આ ઉપરાંત આવા કેસો સંબંધે નામદાર હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧૯૯૯(૧) જી.એલ.આર.પેજ ૭૯૦ ઉપર રીપોર્ટ થયેલા રામજી ભીખા કોળી વિરૂદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાતના કેસમાં પણ આવો જ નિર્ણય કરવામાં આવેલો છે. સદર કેસમાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા એ.આઈ.આર ૧૯૮૪ સુપ્રિમ કોર્ટ પેજ ૧૧૦૮ ઉપર રીપોર્ટ થયેલ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી.વિરૂદ્ધ સુરેશચંદ્ર શ્રીવાસ્તવના કેસનો આધાર રાખવામાં આવેલો છે.સદર સ્ટેટ ઓફ યુ.પી.વિરૂદ્ધ સુરેશચંદ્રના કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટે પણ એવો નિર્ણય કરેલો છે કે,ક્રી.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૫(૧) માં કરવામાં આવેલી જોગવાઈ મુજબ તેવા ગુનાઓ સંબંધે અદાલતમાં ફરીયાદ આપવામાં આવી ન હોય ત્યાં સુધી અદાલતને કોગ્નિઝન્સ લેવા ઉપર પ્રતિબંધ ફરમાવવામાં આવેલો છે. આ ઉપરાંત નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા એ.આઈ.આર. ૧૯૮૨ સુપ્રિમ કોર્ટ પેજ ૧૨૩૮ ઉપર રીપોર્ટ થયેલ ચંદ્રપાલસિંહ વિરૂદ્ધ મહારાજસિંગના કેસમાં પણ આવો જ નિર્ણય કરવામાં આવેલો છે.સદર કેસમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા એવી નોંધ લેવામાં આવી છે કે,

ક્રી.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૮૫ માં કરેલ જોગવાઈ મુજબના ગુન્હાઓ સંબંધે અદાલત સમક્ષ લેખિત ફરીયાદ હોવી જોઈએ, અને જો આવી શરતનું પાલન થયું ન હોય તો અદાલત કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે નહીં. હાલના આ પ્રસ્તુત કેસમાં પણ મારા પુરોગામીશ્રીએ પોલીસ રીપોર્ટ આધારે કોગ્નિઝન્સ લીધેલ છે. સદર નિર્ણય ક્રી. પ્રો.કોડની કલમ: ૧૮૫(૧)(એ) ની જોગવાઈઓ વિરૂધ્ધ છે. ફરીયાદ પક્ષે વિધ્વાન સરકારી વકીલશ્રી આર.કે.પટેલને હાલના ચાર્જશીટ અંગે અદાલત દ્વારા તેઓને પુછવામાં આવતાં તેઓએ ૨૦૦૪(૧)જી.એલ.એચ. પેજ ૫૮૮ ઉપર રીપોર્ટ થયેલ ઝાલા જયંતસિંહ લાલજીભાઈ વિરૂધ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાતના કેસનો આધાર રાખીને જણાવેલ છે કે,ક્રીમીનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ ૧૯૩૨ ની કલમ ૧૦ ની જોગવાઈ મુજબ સરકારને કેટલાક ગુનાઓ કોગ્નિઝેબલ અને નોન બેઈલેબલ બનાવવા માટે જાહેરનામા પ્રસિધ્ધ કરવા અધિકાર છે. સદર અધિકાર અન્વયે ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા આઈ.પી.સી.કલમ ૧૮૮ ના ગુનાને કોગ્નિઝેબલ બનાવેલા છે, તેથી પોલીસ એફ.આઈ. આર. નોંધીને ઈન્વેસ્ટીગેશન કરી શકે છે.સદર નોટીફિકેશનને નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં પડકારવામાં આવેલ,પરંતુ નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા નોટીફિકેશનને કાયદેસર ગણવામાં આવેલ ,તેથી અદાલત અદાલત કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે,પરંતુ ઉપર ચર્ચા કરી તે મુજબ જુદા જુદા કેસોમાં નામદાર સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા તેમજ નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા જે નિર્ણયો કરવામાં આવેલા છે, તે ધ્યાને લેતાં અને નામદાર પંજાબ અને હરીયાણા હાઈકોર્ટની ડીવીઝન બેન્ચ દ્વારા જીપણકુમાર વિરૂધ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ, કે જેનો કેસ, ૨૦૦૮ ક્રીમીનલ લો જનરલ પેજ ૩૫૭૬ ઉપર રીપોર્ટ થયેલ છે,તેમાં નામદાર પંજાબ-હરીયાણા હાઈકોર્ટન ડીવીઝન બેન્ચ દ્વારા એવો નિર્ણય કરવામાં આવેલ છે કે, આઈ.પી.સી.ની કલમ :૧૮૮ ના ગુના અંગે પોલીસને ફરીયાદ નોંધવાનો અને તેના ઈન્વેસ્ટીગેશન કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી, તેમ છતાંય પણ જો આવા ગુના અંગે એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવેલ હોય અને પ્રોસીક્યુશન કરવામાં આવેલ હોય તો તે બાબત ગેરકાયદેસર છે. સદર કેસના નિર્ણયમાં નામદાર પંજાબ-હરીયાણા હાઈકોર્ટ દ્વારા સવારણસિંગ વિરૂધ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ કે જેનો કેસ ૧૯૮૪(૩) રીસન્ટ ક્રીમીનલ રીપોર્ટર પેજ ૩૫૭ ઉપર તથા ભગતરામ વિરૂધ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ કે જેનો કેસ ૧૯૮૧(૧) રીસન્ટ ક્રીમીનલ રીપોર્ટર પેજ ૧૯૨ ઉપર રીપોર્ટ થયેલ છે, તેનો આધાર લઈને તેમજ જગતારસીંગ વિરૂધ્ધ ચંદીગઢ યુનીયન ટેરીટરી કે જેનો કેસ ૧૯૮૬(૧) રીસન્ટ ક્રીમીનલ રીપોર્ટર પેજ ૬૬૯ ઉપર રીપોર્ટ થયેલ છે, તેનો આધાર લઈ નિર્ણય કરવામાં આવેલ છે કે,આઈ.પી.સી.કલમ: ૧૮૮ ના ગુના અંગે જ્યાં સુધી, જે તે સરકારી અધિકારી દ્વારા કોર્ટમાં લેખિત ફરીયાદ આપવામાં આવી ન હોય ત્યાં સુધી કોગ્નિઝન્સ લઈ શકાય નહીં, અને આવા ગુનાઓમાં પોલીસને એફ.આઈ.આર. નોંધી

ઈન્વેસ્ટીગેશન કરીને ચાર્જશીટ રજુ કરવા માટે અધિકાર પહોંચતો નથી. હાલના આ કેસમાં પણ આરોપી વિરુદ્ધ આઈ.પી.સી. કલમ-૧૮૮ મુજબના ગુના અંગે ચાર્જશીટ કરવામાં આવેલું છે તે ચાર્જશીટ અન્વયે કોર્ટને કોગ્નિઝન્સ લેવા માટે ક્રી.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૫ થી બાદ મુકવામાં આવેલ છે. ક્રી.પ્રો.કોડની કલમ: ૧૯૦ અન્વયે પોલીસ રીપોર્ટ આધારે અદાલત કોગ્નિઝન્સ લઈ શકે, પરંતુ તેના અપવાદો ક્રિમીનલ પ્રોસીઝર કોડની કલમ : ૧૯૫ થી ૧૯૮ માં આપવામાં આવેલા છે. આવા અપવાદમાં જ્યારે કેસ પડતો હોય ત્યારે પોલીસ રીપોર્ટ આધારે પણ કોગ્નિઝન્સ લઈ શકાય નહીં.તે સંજોગોમાં આરોપીઓને ઈ.પી.કોડ કલમ: ૧૮૮ અન્વયે નીચે મુજબનો આખરી હુકમ ફરમાવવામાં આવે છે.

:: આખરી હુકમ ::

આ કામના આરોપીને ક્રિમીનલ પ્રોસી. કોડ ની કલમ:૨૫૫(૧) અન્વયે ઈ.પી.કોડ કલમ: ૧૮૮ મુજબ ના ગુન્હા સબબ નિર્દોષ ઠરાવી છોડી મુકવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

આરોપીએ તેમના જૂના જામીનને ક્રિ.પ્રો.કોડ ક.૪૩૭એ મુજબના ચાલુ રાખવા અરજી કરેલ હોય, નવા જામીનનો હુકમ કરવામાં આવતો નથી.

હુકમ આજ રોજ ખુલ્લી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી જાહેર કર્યો.

સ્થળ : અમદાવાદ.

તા.૨૧/૦૫/૨૦૧૮

(અતુલકુમાર આર. પટેલ)

એડી. ચીફ મેટ્રોપોલીટન મેજીસ્ટ્રેટ,
કોર્ટ નં.૭, કોડ નં.જી.જે.૦૦૭૧૦.